

fogó kép mellett bepillantunk az egészet létrehozó kis egységekbe – a nemzetiségi irodalmak érzés- és gondolatvilágába, abba a valóságba, amiből fakadnak.

Ily módon az ismertetett jegyzetet bátran ajánljuk valamennyi főiskola és egyetem orosz szakos hallgatóinak, irodalmi tanulmányaik kiégszítése, elősegítése céljából.

Tankönyvkiadó, 1978.

Kulacsik Julianna

Gergely Ferenc–Köbgyi Mibály:

BAJA NÉPOKTATÁSÁNAK FŐBB KÉRDÉSEI 1944–1948 KÖZÖTT

A Bajai Türr István Múzeum Kiadványai sorozat 24. számaként jelent meg ez a kis könyv. A sorozat többi darabjai is tudományos igényű és ismeretterjesztő céllal jelennek meg. Baja város és környéke történeti néprajzi, képző- és iparművészeti, műemléki, természettudományos kérdéseivel foglalkoznak.

Ez a 4 ív terjedelmű, 1000 példányban megjelent könyvecske a régi mesterségekről, névadási szokásokról, régészeti munkálatokról szóló írások sorát színesíti sajátos iskolatörténeti gondolataival, melyek a felszabadulást nem az ünnep oldaláról, egy napba sűrítve mutatják, hanem az iskolai élet indulásának, a nem mindig felemelő hétköznapiaknak tükrében.

A szerzők a bevezető gondolatokban lehetőséget látnak a téma részletekbe menő feltárására, de a 49. oldalon azt is leírják, hogy sok lényeges kérdésről nem esett szó. Ezzel, mintegy lehetőséggel, a téma továbbgondolására készítetik az ügy iránt elkötelezetteket.

A terjedelem megszabta rövidegű írásukban az oktatás belső átalakításáért folyó harcot emelik ki elsősorban; s megállapítják, hogy a legelső feladatot, az iskolák megnyitását szinte az első napokban megoldották: „... a felszabadulást követő néhány nap szünet után megnyitották kapuikat az iskolák... s kisebb, nagyobb döccenőkkel végig működtek.”

Fontosnak tekintik a tanügyi szervezet működését, a menekült pedagógusok ügyét. Részletesen beszámolnak a tankönyvkiadás megszervezéséről, a tankönyvfelvizsgálat bonyolult mun-

kálatairól, a népiskolákban használatos tankönyvekről, a selejtezés körüli bizonytalanságokról.

A pedagógusok átképzése, tanfolyami továbbképzése mellett szólnak az általános iskola megszervezésének nehézségeiről is.

„Ezt könnyű volt kimondani, de zökkenőmentes megvalósításának lehetősége nem mindenütt volt adott.”

Igen fontos iskoláztatási kérdésnek tekintik, a város és vidéke jellegének megfelelően, a nemzetiségi oktatás megszervezését. Azt az oktatási formát fogadják el, amely szerint magyar nyelvű iskolába járnak a gyerekek, de délszláv oktatásban is részesülnek.

Az iskolarendszerű felnőttoktatás kérdései közül a legfontosabbakat emelik ki, a Dolgozók Polgári Iskoláját, és a Dolgozók Általános Iskoláját. Nem hallgatják el a problémákat sem; a nehezen, vagy a kis létszám miatt egyáltalán meg sem nyitható osztályokat, az anyaiskola mintájára, engedély nélkül megszervezett tanyai dolgozók iskoláját.

A kiadvány leghosszabb (23 old.) legalapabbban kidolgozott fejezet. Az alsófokú oktatási intézmények adatai alcímet viseli. Itt vizsgálat alá veszik a kilenc alsófokú iskolát, s a hozzájuk tartozó tanyai iskolákat. Mindegyik iskola alapvető problémája a katonai elszállásolás és ennek szükségszerű velejárói, a költözködés, a dokumentáció részbeni vagy teljes pusztulása. Ennek ellenére igen szemléletes képet kapunk az indulásról, az új általános iskola megszervezése körüli eseményekről, az osztálylétszámok alakulásáról. A fejezet, de az egész kiadvány alapgondolata is lehetne az a tantestületi értekezleten elhangzott igazgatói vélemény, amely szerint: „Szemünk előtt mindig az a cél lebegjen, hogy a mai rendkívüli idők fokozott követelményei elől nem meghátrálni, kitérni vagy elmenekülni kell, hanem helytállni.”

A rövid időszakot feltáró írás igényességét mi sem bizonyítja jobban mint a 8 oldalnyi jegyzetanyag, mely levéltári kutatómunkát, a meglévő iskolai iratanyag teljes átvizsgálását igényelte, mintegy utat nyitva a további kutatásoknak. Rövid terjedelme ellenére hasznos olvasmánya lehet minden városa életét, múltját érdeklődéssel kísérő pedagógusnak, s alapanyagot adhat a témát továbbgondoló kutatóknak.

Baja, 1980. 60. l.

Rácz Fodor Sándor